

COMMUNIST LINGUISTIC INFLUENCES ON POLITICAL LANGUAGE

Ana-Maria DUDĂU

Conf.univ.dr., Universitatea „Constantin Brâncuși” din Tg-Jiu

ABSTRACT: ANALYZING THE SITUATION OF THE CURRENT POLITICAL DISCOURSE, WE FIND THAT ALL THIS STYLISTIC PROPS BECOMES DOWNRIGHT INCRIMINATING, INSIDIOUS AND THUS REAL HUNTERS FOR THE GUILTY OR INNOCENT INSIDIOUS PEOPLE ALIKE ARE ESTABLISHED THROUGH DISCOURSE. THE HIERARCHICAL DIFFERENCES, EXISTING BETWEEN THE INTELOCUTORS IN DIFFERENT FORMAL (POLITICAL, BUT ALSO SOCIO-CULTURAL) CONTEXTS OF COMMUNICATION, ARE KNOWINGLY ERASED, BY THE WILLFUL ELIMINATION OF THE PROTOCOL FORMS OF ADDRESSING (MARKED IN OUR ANALYSIS BY THE VERBAL AND PRONOMINAL FORMS, SALUTE AND INTRODUCTORY FORMULAS, INITIATING FORMS OF CONVERSATION).

KEYWORDS : ABSOLUTE FORM, LINGUISTIC COMMUNICATION, POLITICAL LANGUAGE, SINTAGME, SYNTACTIC CONSTRUCTIONS.

Legătura existentă dintre gândire și limbaj presupune faptul că este mai ușor de imaginat ceea ce există deja cuprins în lexic și este mai ușor de operat cu anumite „etichete lingvistice”, adică noțiuni care sunt deja existente în limbă, anumite expresii și cuvinte.

Trăsăturile de limbaj utilizate în discursul politic sunt multiple. Clișeizarea este una dintre trăsăturile limbajului politic și se reduce la un inventar de clișee: formule, lexeme și metafore înghețate.

Cuvintele devin anumite simboluri, embleme și etichete utilizate în discursul politic.

Trăsăturile caracteristici ale limbajului politic provin pe de-o parte din specificul cultural al limbii, ceea ce înseamnă anumite arhaisme și neologisme, anumiți termeni de bază. Pe de altă parte, lexicul politic românesc preia și din alte limbi multe lexeme și sensuri. După Cel de-al Doilea Război Mondial sursa de inspirație a fost limba rusă. Iar în cepând cu anul 1989, limba engleză a avut o influență covârșitoare.

O scurtă analiză a discursului politic din secolul al XVIII-lea și al XIX-lea demonstrează faptul că discursul politic, din punct de vedere lingvistic a suferit modificări, fiind influențat permanent.

În secolul al XVIII-lea, turcismele și grecismele erau impregnate în terminologia politică. Marele boier Ianache Văcărescu analizează situația politică la finele secolului al XVIII-lea, un limbaj care astăzi pare un amestec de elemente nelegale, un amestec de termeni noi, dar și vechi, de împrumuturi din limba turcă și din limba greacă:

„Toți creștinii ce n-a chibzuit cele după urmă și care nu era adaptași dă știința politiceștilor ocârmuiri, socotea că Rosia are să arâdice dânu lume, sau cel puțin dânu Europa,

toată stăpânirea turcească. Prea puternicul împărat, luând peceta dă la Moldovangiu, după ce a fugit la Babadagî, trimittându-l muhafâz la Cianac-calesî și făcând vezir pe pă fiiul Aivaz pași.”¹ Se pot remarca cuvintele de origine turcă („muhafâz”) dar și limbajul greu accesibil . În lectură actuală a unui text dintr-o perioadă de tranziție se poate observa expresivitatea involuntară a contrastelor ligvistice : apar anumite neologisme alături de pronunțări muntenești („S-au arătat un fenomen pă cer.”).

Discursul politic românesc de după perioada celui de-al Doilea Război Mondial a suferit modificări din punct de vedere lingvistic, fiind inspirat de anumiți termeni, care provin din alte limbi.

În lucrarea „Limba și comunicare” a profesorului Rodica Zafiu, discursul politic românesc din perioada comunistă era desemnat de sintagma „limbă de lemn”.

Din punct de vedere lingvistic, în secolul al XIX-lea, discursurile politice erau influențate de limbile italiană, franceză și latină. Limbajul greoi și formal, pentru zilele noastre a caracterizau discursurile politice de la Adunările Obștilor.

Spre exemplu, în anul 1832, în cadrul Adunării Obștească predomină neologismele și slavonismele.

Mai târziu, perioada ceaușistă a marcat din punct de vedere lingvistic discursurile politice. Se obișnuia folosirea anumitor verbe precum : „ a fi”, „a deveni”, „a însemna”, „a avea”, „a reprezenta”. În discursul lui Nicolae Ceaușescu din anul 1987 se observă asocierea unor grupuri nominale:

„Dezvoltarea relațiilor economice internaționale, cooperarea în producție, participarea activă la diviziunea internațională **prezintă** un factor hotărâtor pentru înfăptuirea programului de dezvoltare a patriei noastre, pentru creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.” O scurtă analiza arată faptul că discursul citat are un grad ridicat de abstractizare.

În aceeași perioadă, la fel de uzitate erau și adjectivele. Apar foarte multe adjective calificative, care au sens pozitiv, precum: **puternic, important, larg, înalt, neobosit**, etc. Există propoziții în care aproape fiecare substantiv primește un calificativ. În limba română, adjectivele calificative beneficiază de o libertate mai mare în ordinea cuvintelor, fiind plasate înaintea substantivului, accentuându-se în felul acesta conotațiile afective care au valoarea mărcii stilistice (un stil solemn, înalt): **largă manifestare, amplă dezbatere, puternică afirmare, înalt forum**.

În exemplul care urmează al Telegrammei Comitetului Județului Alba, din anul 1989 vom analiza utilizarea adjectivelor calificative:

„Cu **adâncă** recunștință vie grațitudine pentru contribuția dumneavoastră **hotărâtoare** la elaborarea documentelor supuse în aceste zile dezbaterii Congresului, pe **întreaga** activitate **neobosită** și **eroică** pe care o desfășurați la cârma destinului patriei și partidului, în sprijinul cauzei socialismului și comunismului , al păcii și colaborării **neclintită** față de hotărârea cu privire la reelegerea dumneavoastră de către forumul comunist în funcția **supremă** de secretar general al partidului , opțiune politică **fundamentală** ce constituie garanția **fermă** că, sub conducerea dumneavoastră **înțeleaptă** și **clarvăzătoare**, patria noastră va înainta ferm pe drumul edificării orânduirii socialiste și comuniste.”

Adjectivele calificative corespund acelei viziuni care inspiră idealul și au adesea sens superlativ sau apar la gradul superlativ, așa cum se întâmplă în discursul politic susținut de Nicolae Ceaușescu: „realizarea **celor mai înalte** aspirații”. Utilizarea adjectivelor ornate cu

¹Rodica Zafiu, *Limba și politic*, Editura Universității București, 2007, pag. 38

sens superlativ era una foarte mare în acea perioadă: amplu, deplin, epocal, excepțional, strălucit, politic, uriaș, mărețe, etc.

O altă caracteristică a discursului politic specific perioade comuniste sunt și structurile binare sintactice și retorica specifică „limbii de lemn”, adică utilizarea a două elemente care se află în relație de sinonimie parțială: progres și civilizație, prietenie și frăție, etc. Rolul acestor structuri este de a amplifica enunțul și de a-i oferi precizie.

Ceaușescu utiliza această metodă în discursurile sale destul de frecvent. Spre exemplificarea celor menționate anterior, citez din discursul „Conducătorului”, anul 1984:

„ Ridicarea pregătirii **profesionale** și **tehnice**, a nivelului general de **cultură** și **cunoștințe** științifice al întregii populații va reprezenta un factor calificativ de importanță deosebită în formarea omului nou-constructor conștient al **socialismului și comunismului** în asigurarea participării active a tuturor cetățenilor patriei noastre la îndeplinirea celei mai drepte societăți din lume, în afirmarea personalității umane, la împletirea armonioasă .”

În timpul aceluiași Congres sunt utilizate în același stil clișee care se conformează perfect stilului de mai sus: „ o serie **de modificări și îmbunătățiri**”, „o lume mai **dreaptă** și mai **bună**”, etc.

Dublarea de cuvinte este o formă specifică și actuală în discursul politic, din cauza uzurii rapide a anumitor cuvinte care nu au acoperire și care au nevoie în permanență să fie întărite de sinonime aproximative.

În general, dublarea reprezintă un mijloc de întărire emoțională și retorică a unei idei. Ambele efecte rezultate sunt benefice pentru strategia discursului politic.

În ceea ce privește utilizarea unei anumite clase lexico-gramaticale, respectiv verbul, acesta se remarcă folosit în frecvența timpului viitor în discursul politic comunist și tot mai redusă folosirea timpului prezent. În limbajul comunist românesc, un studiu demonstrează faptul că în majoritatea cazurilor, timpul prezent este utilizat cu valoare deontică, de necesitate (trebuie), descriptivă (înseamnă) și enunțiativă (vreau să subliniez). Preferința utilizării de către oratori a timpului viitor favorizează eliminarea timpului prezent din discursul politic. Conținutul discursului se orientează spre viitor (așteptăm, presupunem, vom vedea) și prin semiadverbele folosite: mai, încă, care readuc valoarea timpului prezent. Iar proiecția în timpul viitor este tipică pentru un discurs vag și neasumat.

La nivelul pronomelor, în limba de lemn, așa cum era numit discursul politic comunist român, „Conducătorul” folosea de puține ori persoana I, numărul singular, folosind verbele declarative („așa cum am menționat”, „țin să precizez”).

Cea mai uzitată fiind persoana I, numărul plural („noi”) întâlnită și astăzi. Ea reprezintă o formă tipică pentru discursul politic în genere.

Preferat pentru oratorii politici este și forma verbală „trebuie”, care apare într-unul din discursurile lui Nicolae Ceaușescu, din anul 1984, de 31 de ori, iar o dată se adaugă și apariția negativă a acestuia: „ nu trebuie” și două ocurențe cu viitorul: „va trebuie”. Folosirea conjunctivului cu valoare injonctivă se alătură sintagmelor uzitate în discursul politic: „ să facem totul”. Toate aceste exprimări induc preocupare, grijă și promisiuni, toate utile în vederea persuadării auditoriului.

O altă strategie lingvistică folosită în discursul politic este „vagul”- Folosirea pronomelor nehotărâte („unii”, „anumiți”, „oarecare”) nu este provocată de prudență, ci de o evitare a angajării în datele concrete.

Tot în discursul „Conducătorului” se identifică frecvent astfel de utilizări:

„ Dispunem de un larg cadru democratic, unic în felul său; Cercetarea științifică trebuie să realizeze noi materiale și noi sortimente superioare de metale, mase plastice, fibre și **alte** produse **diverse**, materiale electrice noi și **altele**.”

Lexemele care exprimă totalitatea , precum: pronumele, adverbele, substantivele(întotdeauna, toți, totul) relevă obsesia controlului absolut, reprezentând o practică a vagului, adică a nedeterminării, practică uzitată în comunicarea politic.

Discursurile politice oficiale din perioada comunismului foloseau surprinzător de mult formele pronomiale de politețe. Conducătorul Nicolae Ceaușescu se adresa auditoriului utilizând pronumele de reverență : „dumneavoastră”:,„Doresc să încep prin a vă adresa dumneavoastră”. Politicienii actuali aleg să utilizeze și astăzi formele de reverență în discursurile politice.

Victor Ponta este unul dintre oamenii politici care oferă un plus de seriozitate discursului său, folosind pronumele de politețe „dumneavoastră”.

„Așa cum este arătat în scrisoarea adresată Parlamentului, mă aflu astăzi în fața **dumneavoastră**” (Discursul la ședința comună a Camerelor pentru acordarea votului de încredere).

Pronumele de politețe creează o anumită simetrie formală a modalităților de adresare într-un cadru formal. În cele două secvențe menționate anterior, pronumele de reverență „dumneavoastră” este folosit pentru un interlocutor colectiv.

„Facem legământ solemn că vom urma cu credință și pilduitor devotamentul partidului, pe **dumneavoastră**, mult stimat și iubite tovarăse Nicolae Ceaușescu”.

În discursurile oficiale se foloseau și se folosesc persoana a II-a , numărul plural. Cel care rostește discursul fiind considerat vorbitorul unic care se adresează unui auditoriu multiplu, prin intermediul acestei formule arogându-și o poziție autoritară.

Tot din punct de vedere lingvistic, verbul „Să trăiți” s-a strecurat în discursul politic în perioada comunistă.

Formula relevă o subordonare din partea celui care alege să o rostească. Verbul la modul conjunctiv, timpul prezent indică respectul deosebit.

Salutul „Să trăiți” a fost înregistrat inițial în limbajul militar, nu doar ca o formulă de salut, ci ca o marcă a supunerii.

Diferența gramaticală de număr dintre „să trăiți” și „să trăiești” constă în raportul instituit între interlocutori. „Să trăiești” este o formă înregistrată de anchetele dialectale ca un răspuns de mulțumire. Este de remarcat faptul că formele gramaticale ale acestei urări-salut prin conjunctivul singular și plural, de persoana a II-a sunt preferate de oamenii politici în adresarea lor către auditoriu.

Se poate remarca absența unor cuvinte cheie din limbajul politic al anilor 1989. Unii dintre termenii esențiali și foarte bine reprezentați și în discursul dictatorial comunist.

Unul dintre cuvintele care apăreau în discursurile din perioada comunistă cu o aplicare total improprie la realitate a fost cuvântul „democrație”. Cu toate acestea, el nu a putut fi devalorizat ori s-au degradat semantic.

La transformarea sa a contribuit și un factor sintactic: în discursurile politice din perioada comunistă, acesta nu apărea niciodată singur, într-o relație cu verbul, deci fără determinanți sau fără să constituie el însuși determinantul unui alt nominal.

Operațiune de recuperare a sensului s-a identificat cu cea de regăsire a identității lexemei ca unitate lexicală autonomă. În discursurile politice din perioada comunistă, termenul „democrație” nu reprezenta propriu-zis sensul, ci democrația „cea mai largă”, de „un puternic sistem al democrației”. În ultima parte a perioadei era repetat obsesiv sintagma „democrația muncitorească – revoluționară”.

În anii 90, opoziția a încetat sancționarea puterii cu scopul de a restrângeși a specifica sensul termenului general prin încadrarea într-o clasă neclară: expresia „democrația original”

(care a fost promovată de președintele Ion Iliescu) a fost abandonată în fața reacțiilor polemice și parodice.

Prezența cuvântului este susținută în actualitate de aparițiile frecvente ale adjectivului „democratic”, pe care le primeau și înainte ca atribute mai multe categorii. Erau democratice: organismele, cadrul (, un cadru nou, democratic în felul său), sistemul, etc.

Substantivele, „revoluție” și „revoluționar” erau uzitate în discursurile politice dictatoriale. Însă sensul cu care acestea erau folosite era strict legată de câteva sintagme standard: „**revoluția** de eliberare social și națională, antifascistă și antiimperialistă”, „noua **revoluție** agrară”. Ca atare, cuvântul „revoluție” a apărut ca un alt cuvânt, în evenimentele din 1989.

„Adjectivul revoluționar, în schimb, este un cuvânt evitat, poate tocmai pentru aria lui de aplicare, în corpusul discursurilor anterioare era uriașă; pe cât de limitată era combinatorial lui „revoluție”, pe atât de largă cea a lui „revoluționar”, aplicat unor fenomene foarte variate: spirit darșisalut (, un salut călduros, **revoluționar**”), concepție, luptă, perspectivă, înțelegere, transformare, etc”¹

Fiind substantivizat și definit prin calitatea „de a manifesta un spirit de disciplină”, s-a devalorizat mai mult decât „**democratic**”, într-o anumită direcție a comicului. Astăzi, folosirea acestui cuvânt este redusă.

Interesante sunt și cuvintele care din cauza sensului lor foarte permisiv nu erau atât de utilizate în discursurile politice.

„**Liber**” și „**libertate**” apăreau mereu însoțite de alte cuvinte: substantiv sau adjectiv: „dreptul de a fi stăpân și liber în țara lui”, „independența și **libertatea** fiecărui popor”, „deplină libertate și egalitate între cetățenii patriei.” După cum se poate remarca în sintagmele care erau integrate în discursul politic, termenii erau nivelați printr-o asociere cu alți termeni, libertatea fiind asociată mai des cu independența statală, decât cu independența individuală.

Cel mai interesant cuvânt care era evitat cu desăvârșire în discursurile politice dictatoriale era termenul „**adevăr**”.

Tabu-ul lingvistic a fost cel mai eficient în privința acestui cuvânt, fiind adesea evitat, până și adjectivul corespunzător „**adevărat**”.

De cele mai multe ori, chiar și în locul adjectivului „**adevărat**” apăreau sinonime parțiale precum: just sau real.

Cu toate acestea, modelul „limbii de lem” a recuperat în timp cuvintele „democrație” și „revoluție” și aproape spre deloc cuvântul „adevăr”.

Termenul arată, poate cea mai evidentă ilustrare a cuvintelor puternic semnificative pentru discursurile politice din perioada comunistă.

Lexema „**tovarăș**” a marcat puternic perioada comunistă, fiind un indice temporal bine fixat în mentalul colectiv. Astăzi, termenul este folosit doar ca referire la vechii reprezentanți ai comunismului.

„Întoarcerea bătrânului **tovarăș**” sau în anul 2005 folosit în contextul : „fostul tovarăș”.

„Tovarăș” este un cuvânt vechi și răspândit. Acesta apare în anumite texte care sunt extrem de cunoscute : „Mănăstirea Argeșului” publicat de Vasile Alecsandri sau la Creangă, Eminescu și Caragiale („Negru-vodă trece” , „Cu tovarăși zece”, „tovarăș la parte”).

Cvasi-sinonimele care apar în Dicționarul Limbii Române(DLR) sunt: camarad, coleg, companion, confrate, însoțitor, partener și nu se potrivește în orice situație, mai ales în sintagma „tovarăș de drum” este foarte greu de substituit.

¹*Ibidem*, pag. 106

Amintindu-ne de uzul actual, cuvântul „tovarăș” este evitat puternic încă. Dacă în final acesta va reveni în uz, pentru unele sensuri pe care le are, tradiționale ori echivalente parțiale, care azi apar improprii ori pretențioase, se vor impune dreptat, fiind înlocuit.

Mulți dintre termenii care erau vehiculați după căderea regimului totalitar prezentau foarte bine caracterul emblematic al lexicului politic. Acestea funcționau ca semnale de recunoaștere, indiferent de sensul lor, de multe ori vagi, dar și de conotațiile afective.

Existau totuși grupuri de cuvinte care erau proprietate comună, în ciuda faptului că frecvența de utilizare era diferită de la un grup la altul: dialog, comunism, privatizare, libertate.

Sunt și cuvinte care și-au limitat sfera de circulație. Cuvintele care erau uzitate în discursurile guvernamentale nu mai puteau apărea în cel al opoziției și cele ale opoziției în discursul puterii, decât dacă erau folosite ironic sau aluziv.

În discursurile politice care au urmat după perioada revoluției, vorbitorii condamnau fie ultimii 25 de ani, fie ultimii 45 de ani. O dispută care a avut loc în iunie 1990 în vederea opririi demonstrației antiguvernamentale din Piața Universității, datele fiind 13-15 iunie. În discursurile guvernamentale referitoare la mișcarea minerilor se remarcă folosirea unor termeni politici care nu aveau relevanță conceptuală pentru situația dată, ci aveau rolul de a funcționa afectiv, ca diferite acuzații sau hiperbole ale pericolului: rebeliune legionară, legionar, etc.

Din punctul de vedere al cuvintelor emblematic și în sloganurile politice din acea perioadă predominau anumite cuvinte. Simple semnale declanșatoare de comportamente și stereotipe, fiecare să provoace indignare sau entuziasm, acele cuvinte funcționau foarte eficient în discursul politic. Comunicarea politică avea loc doar prin simple semnale și prin mărcile afective pe care acestea le transmiteau.

Spre exemplu, în anul 1990, alegerile generale erau dominate de sloganuri care conțineau cuvântul „liniște”, în așa fel încât orice utilizare a acestui cuvânt devenise marcantă decodabilă univoc (această situație a persistat și s-a verificat în legătură cu o anume „Ligă pentru liniștea țării, dreptate și adevăr”).

La alegerile care au avut loc în anul 1992, opoziția a fost cea care a mizat tot pe un cuvânt emblematic, respectiv „schimbarea”, care a apărut obsesiv în afișele din acea vreme.

Din punct de vedere morfologic, observăm faptul că atât cuvântul „libertate”, „liniște”, cât și cuvântul „schimbarea” sunt substantive simple, la genul feminin.

Emblematic erau și cuvintele care desemnau culori. În vocabularul politic, apăreau adesea nume de culori prin care erau simbolizate, tradițional, programe și orientări. În dicționarele curente din perioada comunistă, sensul secund al cuvântului „culoare” era precedat de paranteza explicativă „în trecut”, conform DLRM 1958, din acea perioadă. Restrângerea la trecut nu este însă o constatare lingvistică, ci o pătrundere politică; obsesia unui partid era aceea de a-și interzice, în a mai vorbi de mai multe culori, ci doar de cea care reprezintă partidul.

Partidul comunist își exhiba simbolistica roșului de fiecare dată când avea ocazia (drapel, inscripții). În cazul cuvântului „roșu”, dicționarul prezenta sensul adjectival „inspirat, pătruns de idei revoluționare; creat de o mișcare revoluționară”, conform DLRM 1975, dar și pe cel substantival „adept al unor idei progresiste sau revoluționare, luptător pentru cauza unei revoluții”.

Definițiile care erau pozitive și apreciative nu cuprindeau în niciun fel formularea „comunist” sau „extremă de stângă”. Această omisiune echivalează cu o indicație pragmatică: nu există în uz desemnarea ca „roșu” a comuniștilor. Toate dicționarele de după 1989 suplinesc acel gol și elimină eufemismele. În DEX 1996, adjectivul „roșu” are sensul figurat de „comunist”, iar pentru substantivul corespunzător definiția era „adept al comunismului”. În

NDU , substantivul „roșu” e înregistrat cu sensul învechit de „adept al ideilor progresiste, revoluționare; aceeași poreclă fiind dată și adversarilor membrilor partidului liberal”, dar și cu valoare de „denumire bolșevică”.

În publicistica politică din anii 1989, adjectivul „roșu” era destul de obișnuit și apăsarea în judecări retrospective (în care se evoca „carnetul roșu”), fie în descrieri de actualitate ; „campania... în mediul rural sau în orașele **roșii**”.

Și cuvântul verde are un aspect interesant în comunicarea politică. Prin metonimia „cămășilor verzi” această lexemă a ajuns să desemneze curent în română, fenomenul și ideologia legionară. Această obsesie a simbolisticii culorilor a acționat și mai puternic, în primul rând prin cenzură.

Simbolurile culorilor funcționează și în continuare în politica internațională. În ultimii ani, s-a impus și „portocaliul”, pentru alianța care a învins lupta electorală în Ucraina, dar și în România, partidele continuatoare ale vechiului regim.

„Ca adjectiv, dar mai ales în forma substantivizată de plural, termenul coloristic apare cu valoare ironică, depreciativă, mai ales în limbajul adversarilor politici: Disprețul și indiferența puterii portocalii , venirea la putere a guvernării portocalii.”¹

În continuarea celor spuse, vom observa faptul că și cuvintele pozitive erau emblematice pentru limba de lemn.

Între cuvintele uzitate în discursurile politice, adjectivul „credibil” a avut o atenție deosebită. Adjectivele termeniate în „bil” sunt extrem de numeroase, în cazul celui de față acesta este împrumutat, formate în limba română, după modelul împrumuturilor (apreciabil, discutabil, profitabil, etc.). Sufixul „bil” se poate adăuga aproape oricărui verb și poate forma derivate transparente: reconstituibil, consemnabil, etc. Înregistrat în DEX, adjectivul „credibil” a fost utilizat pentru a califica obiecte abstracte : idei, afirmații, explicații. El apare în felul acesta, ca determinant al unor substantive desemnând diferite tipuri de instituții și funcții: putere, administrație, guvern.

În toate sensurile sale, cuvântul rămâne și ca un apreciativ interesant prin rațiunile mai adânci ale judecăților de valoare pe care le implică. În baza limbajului folosit apare pe fondul vechii inflamații de termeni apreciativi, cum ar „remarcabil”, „epocal”, „indestructibil”, „complex”, fiind în felul acesta semnul unei bine venite prudențe.

Rolul acestui cuvânt în limba actuală este probat de pătrunderea sa glumeată în forme și sintagme uzuale, în care substituie termenii consacrați și se formează multe derivate de la acest adjectiv: credibilitate, dar și verbul „a credibiliza”.

„Credibilitatea” cunoscută sau nu guvernărilor este admisă drept criteriu de evaluare de către tendințele și taberele, apreciat chiar și de presă : „ jurământul prezidențial, lipsit de suport și credibilitate”, „ formă de manifestare absurdă”².

Acest termen s-a menținut în limbajul politic de după 1990, ajungând ușor cuvântul-cheie în sloganurile politice: „Libertate, unitate, credibilitate, dar și în analizele politice:

„Am să spun doar o cifră de 15%. Acesta este conform ultimelor sondaje de opinie, nivelul de credibilitate în România a instituției fundamentale a democrației-Parlamentul. Numai 15% dintre cetățenii acestei țări mai au încredere în Parlament, care a ajuns printre ultimele în ierarhia credibilității instituțiilor din România” (I.M., Ședința Senatului din 06.03.2006, cdep.ro).

¹*Ibidem*, pag.122

² Mirabela Rely Odette CURELAR, THE CHARACTERS OF I. L. CARAGIALE IN THE CONTEXT OF SOME IMPORTANT AESTHETIC CATEGORIES, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 1/2016, p.17.

Alături de cuvintele pozitive menționate și lexemele negative au pătruns în discursul politic.

Limbajul politic care a caracterizat perioada ce a urmat după 1989 a produs o modificare destul de pitorească în conotațiile cuvintelor „nostalgic” și „nostalgic”. Remarcăm faptul că s-a produs o „revalorizare”¹, o schimbare rapidă, o „contagiune semantică”. O lexemă poate să absoarbă sensul sintagmelor în care apare cu foarte mare frecvență, la un moment dat. Pentru început și au făcut apariția numeroase sintagme care reprezentau obiectul nostalgiei: „nostalgiei comunismului”, „nostalgia după Ceușescu”, „nostalgii față de trecut”.

În sensul de bază, „nostalgic” are ca sinonime „tristețe vagă”, „melancolie”, „dor”, împreună cu care formează o sferă semantică și conotativă a ideilor de contemplare, pasivitate și a unui stereotip cultural al „poeticului”.

Adjectivul „nostalgic” apare de multe ori substantivizat mai ales în sensul relativ recent de „persoană care regretă dispariția comunismului.”

Prezent și în discursurile politice propriu-zise „Nostalgiei regimului comunist nu sunt nici de dreapta, nici de stânga, ei sunt de răsărit”.² Substantivul s-a păstrat continuând să apară în discursul politic, cu sau fără determinări; „ca în fiecare an, pe 26 ianuarie, nostalgiei vremurilor glorioase au aprins lumânări la mormântul celui care a condus România comunistă vreme de 24 de ani.”. „Nostalgiei au îndurat frigul ca să-l comemoreze pe Ceușescu”.

Sensul acestui cuvânt nu este prezent doar în discursurile politice românești, ci se întâlnește și în alte limbi. De exemplu în franceză („Vous les nostalgique du communisme”).

„Terminologia vieții publice românești se construiește acum, în absența vreunei teorii dominante, care să fi fost impusă prin forță ori prin presiunea modei intelectuale.”³

Există anumite expresii și sintagme prezente în discursul politic pe care presa le poate prelua cu seriozitate și le poate răspândi în limbajul comun.

Din anii 1990, termenul „putere” s-a impus în limbajul politic, prin metonimie, pentru a răspândi ideea conducerii politice globale („suntem la putere”, „am luat puterea”, „a ajuns la putere”).

În decursul anilor, în funcție de schimbarea politică din anii 1996, care a dus involuntar la conducere alte partide, sensul specializat al cuvântului „putere” a evoluat. S-ar fi putut aștepta ca presa care a susținut până în toamna anului 1996 opoziția politică, impunând în discurs asocierea Putere\ Opoziție, să evite să folosească termenul „putere” pentru schimbarea politică din acel an. Lucrurile nu au fost așa, termenul a fost folosit fără ezitare, în general cu determinanți care îl dezambiguizau: „noua putere”, „actuala putere”, în contrast cu „fosta putere”, „puterea opusă”. Ori în fraze precum „Rămâne de văzut cum va trata această problemă noua putere la București”, „o atitudine de supușenie față de noua putere politică”, „reprezentanții noii puteri”.

Exemplele pe care le-am menționat anterior par a dovedi caracterul funcțional al cuvântului, care s-a impus pentru avantajele sale de concizie lingvistică, în ciuda defectelor „ideologice”. Analizând situația discursului politic actual constatăm faptul că toată această recuzită stilistică devine de-a dreptul incriminantă, insidioasă și astfel se instituie prin discurs adevărate vânători pentru inși vinovați sau nevinovați deopotrivă.

Diferențele de tip ierarhic, existente între interlocutori în diferite contexte formale (politice, dar și socio-culturale) de comunicare, sunt șterse cu bună știință, prin eliminarea voită

¹ Idem, „JOY OF LIFE” BETWEEN SACRED AND PROFANE IN THE VISION OF MIRCEA ELIADE, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 1/2015, p.158.

² A.L., Ședința comună a Senatului și a Camerei Deputaților, 09.06.1997, c.d.e.p.ro

³ Rodica Zafiu, *op. cit.*, pag. 132

a formelor protocolare de adresare (marcate în analiza noastră prin formele verbale și pronominale, formule de salut și introductive, forme inițiatore de conversație).

BIBLIOGRAFIE

1. Daisa- Neșu, Nicoleta, *Textul politic. Limite și deschideri semiotice*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2005 .
2. Dumitrescu, Florin, *Retorica sloganului. Manual de copywriting în limba română*, București, Editura Integral, 2019 .
3. Mirabela Rely Odette CURELAR, THE CHARACTERS OF I. L. CARAGIALE IN THE CONTEXT OF SOME IMPORTANT AESTHETIC CATEGORIES, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 1/2016.
4. Idem, „JOY OF LIFE” BETWEEN SACRED AND PROFANE IN THE VISION OF MIRCEA ELIADE, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 1/2015.
5. Mucchelli, Alex, *Arta de a influența. Analiza tehnicilor de manipulare*, Tradus din limba franceză de Mihaela Calcan, Paris, Editura Armand- Colin, 2009 .
1. 6.Zafiu, Rodica, *Limbaj și politic*, București, Editura Universității din București, 2007.